



.....

**ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญา
สำหรับเด็กที่มีต่อการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย**

**The Effects of Philosophy for Children Activity Provision on Problem Solving
in Young Children**

Received: June 1, 2021

Revised: July 6, 2021

Accepted: July 8, 2021

นราภรณ์ สอดสี*

Naraporn Sodsee

ปิยะนันท์ หิรัญชัยโลธร**

Piyanan Hirunchalothorn

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 29 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แผนการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การแบ่งปันเรื่องราว การตั้งคำถาม การสนทนาแลกเปลี่ยน การประเมินข้อมูล และการสร้างผลงาน จำนวน 20 แผน และแบบประเมินการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กมีการคิดแก้ปัญหาทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ขั้นที่มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองมากที่สุด คือ การลงมือแก้ปัญหา และลงข้อสรุป การค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา การระบุปัญหา และการเปรียบเทียบและตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหา ตามลำดับ

คำสำคัญ : การคิดแก้ปัญหา/ ปรัชญาสำหรับเด็ก/ ปฐมวัย

* นิสิตปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัยศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Master of Education Student Program in Early Childhood Education, Faculty of Education, Kasetsart University, Thailand

**อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Advisor, Assistant Professor Dr., Department of Education, Faculty of Education, Kasetsart University, Thailand

Corresponding Author E-mail Address: naraporn.sod@ku.th



Abstract

The purpose of this study was to investigate problem solving in young children who received Philosophy for Children activities. The subjects used in this study consisted of 29 male and female preschool children ranging in the age between of 5 – 6 years old and were studying in kindergarten level 2 in the second semester year of 2020 at Anubansuphanburi School. Research instruments were consisted of 20 philosophy for children activity plans including 5 step as Share the Resource, The Question, The Dialogue, The Assessment and The Project and problem solving assessment form. Quantitative data were analyzed by using mean, standard deviation meanwhile qualitative data were analyzed by content analysis and descriptive analysis.

The results of the study indicated that after implementing Philosophy for Children activity, the children's problem solving skills for overall and each aspects were higher than before. A phase with the highest mean score at posttest period was taking action and conclusion, followed by possible solutions, identifying problem, and comparison and select solution respectively.

Keywords : Problem Solving/ Philosophy for Children/ Young Children

บทนำ

ปัจจุบันมีการส่งเสริมและพัฒนาเด็กในหลาย ๆ ด้านเพื่อให้เป็นบุคคลที่เตรียมพร้อมต่อการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ความรู้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการใช้ชีวิตในภายภาคหน้า เด็กจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาในด้านทักษะอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การคิด การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ นวัตกรรม และการสื่อสาร เป็นต้น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ (Rahman, 2019: 64) เด็กจะต้องพบเจอกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและในภายภาคหน้า บรรจง อมรชีวิน (Amornchiwin, 2011) ได้กล่าวว่า การคิดจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญในการฝ่าด่านการเปลี่ยนที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (Susaorat, 2013: 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการคิดไว้เพิ่มเติมว่า ความสามารถในการคิดมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก บุคคลที่ดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นปกติสุข เป็นผลมาจากประสิทธิภาพของการคิด และความล้มเหลวผิดพลาดเป็นผลมาจากการคิดด้วยเช่นกัน

ช่วงปฐมวัยเด็กเริ่มมีพัฒนาการทางการคิดที่ค่อย ๆ พัฒนาขึ้น เด็กได้พบเจอ และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน มีการคิด และแก้ปัญหาเพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งบางครั้งอาจไม่ใช่เรื่องง่าย สุกนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (Sinthaphanon, et al., 2012) และ (Krulik and Rudnick, 1980) as cited in (Carson, 2007) ได้กล่าวถึงความหมายของการคิดแก้ปัญหาไว้ว่า เป็นการนำความรู้ หรือประสบการณ์เดิมของตนเองมาใช้ในการแก้ปัญหา เลือกวิธีการแก้ปัญหาจากประสบการณ์เดิมหรือศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาใช้



.....

ในการแก้ปัญหา การคิดแก้ปัญหาเป็นกระบวนการคิดที่มีลำดับขั้นตอน เริ่มจากการทำความเข้าใจสถานการณ์ และปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นจึงทำการหาแนวทาง วิธีการต่าง ๆ ที่เป็นไปได้เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญห โดยอาศัย ความรู้เดิม หรือการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และทำการเปรียบเทียบวิธีการต่าง ๆ เพื่อเลือกวิธีการที่ดี และเหมาะสม ในการแก้ปัญหา และจึงทำการสรุป สะท้อนผลที่เกิดขึ้นจากการแก้ไขปัญห สามารถแก้ปัญหาได้ดี หรือมีข้อควร ปรับปรุงแก้ไขอย่างไร หากการแก้ไขพบข้อผิดพลาดหรือไม่มีประสิทธิภาพสามารถย้อนกลับไปทบทวนขั้นตอนของ การคิดหาวิธีการเพื่อเริ่มกระบวนการแก้ไขปัญหใหม่อีกครั้ง (Ismail, et.al., 2019: 76) กล่าวว่าการคิดแก้ปัญหา เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ตั้งแต่ในช่วงวัยอนุบาล เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้พร้อมเผชิญปัญหาในอนาคต และพบเจออุปสรรคที่ต้องแก้ไข การแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ ต้องอาศัยการคิดพิจารณาถึงแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อให้สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องอาศัยการคิดใช้ เหตุผลพิจารณา สอดคล้องกับ สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน (Sittisamarn, 2020) ที่ได้กล่าวว่า การแก้ปัญหเป็นการ เอาชนะ ฝ่าฟันอุปสรรค และเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น เพราะทุกคนล้วนต้องเผชิญปัญหา และอุปสรรคในชีวิตไม่ว่า เด็กหรือผู้ใหญ่ แตกต่างกันในวิธีการจัดการ ซึ่งต้องได้รับการอบรมสั่งสอน นอกจากนี้ (Syadidih, et.al, 2018: 275) as cited in (Dyah and Setiawati, 2019) ได้กล่าวถึงการคิดแก้ปัญห สำหรับเด็กปฐมวัย ว่าเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ ช่วยให้เด็กได้พัฒนาทางด้านความคิดเชิงเหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ จะเห็นได้ว่าการคิดแก้ปัญหในเด็กปฐมวัยนั้นมีความสำคัญ โดยราชวิทยาลัย กุมารแพทย์ (The Royal College Pediatricians of Thailand, 2017) และ กฤษดา เรืองอารีรัชต์ (Roungariratta, 2015) และ (Izzaty, 2010) ได้มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การฝึกให้เด็กเผชิญหน้ากับปัญหา นำความรู้ที่มีและความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาใช้ในการแก้ปัญหานั้นผู้ใกล้ชิดมีส่วนสำคัญในการส่งเสริม การคิดแก้ปัญหให้กับเด็ก

การจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก (Philosophy for Children) Lipman (1982) as cited in บรรจง ชีวอมรวิณ (Amornchiwin, 2011) และ (Gorard, et al., 2015) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมตาม แนวปรัชญาสำหรับเด็กไว้ว่า เป็นการให้เด็กคิด แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล ภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับความจริง ความงาม ความดี ความรู้ โดยเชื่อมโยงแนวคิดเข้ากับประสบการณ์ของเด็ก ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้เด็ก เกิดการคิดและการสืบสอบ ผ่านการจัดกิจกรรมที่สนุกสนานซึ่งมีความเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ (Teeranurak, 2001) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กว่า เป็นแนวการสอนที่ช่วยพัฒนา ให้เด็กเกิดการคิดได้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการชุมชนแห่งการสืบสอบเชิงปรัชญา ใช้เรื่องราวที่มีแนวคิด ทางปรัชญาในการนำเด็กไปสู่การมีความสามารถในการคิดด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ บรรจง อมรชีวิน (Amornchiwin, 2011: 192) ที่ได้กล่าวว่าการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กเป็นการจัดกิจกรรมที่让孩子 ได้มีการอภิปรายเชิงปรัชญา ผ่านการก่อรูปภายใต้ชุมชนแห่งการสืบสอบร่วมกับกลุ่มเพื่อน (Community of Inquiry) รับฟังความคิดเห็นร่วมกัน หาเหตุผลเพื่อมาสนับสนุนความคิด ข้อคิดเห็นที่เราเห็นด้วย นอกจากนี้ กระบวนการสืบสอบเชิงปรัชญานี้เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้วิถีประชาธิปไตย (Pluralistic and Democratic Society) ทำให้เด็กเกิดความเคารพในตนเอง ซึ่งการสร้างหรือพัฒนาให้เด็กภายในกลุ่ม หรือภายในห้องเรียน



.....
เกิดการเรียนรู้แบบการสืบสอบเชิงปรัชญา สามารถส่งผลต่อการทำความเข้าใจในปัญหา และการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิดในเด็กปฐมวัยรวมทั้งการคิดแก้ปัญหา เนื่องจากเป็นแนวการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล ไม่คิดเอาแต่ใจ ในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง จากการศึกษาค้นคว้าการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กของ (Williams, 2016), (Brila Youthprojects, n.d.) และ (Lipman, 1982) as cited in บรรจง ชีวอมรวัน (Amornchiwin, 2011) พบว่าการจัดกิจกรรมสามารถแบ่งขั้นตอนออกเป็นลำดับขั้นต่าง ๆ โดยเริ่มจากการใช้สื่อเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสงสัยใคร่รู้ และเลือกปัญหาหรือสิ่งที่เป็นคำถามที่ต้องการนำมาสนทนา เพื่อหาคำตอบและจับกลุ่มเพื่อพูดคุย เกี่ยวกับเนื้อหา แนวคิดวิธีการเกี่ยวกับประเด็นปัญหา จากนั้นร่วมกันเปรียบเทียบประเด็นแนวคิดของตนเองและเพื่อน ๆ ที่ได้พูดคุยร่วมกัน และสรุปประเด็นที่ได้สนทนาร่วมกัน และแสดงความคิดเห็นผ่านการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ จะเห็นได้ว่าเด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ รับฟังความเห็นผู้อื่น และคิดอย่างมีเหตุผล ทักษะเหล่านี้ส่งผลต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การแก้ปัญหา เมื่อเด็กต้องเผชิญกับปัญหาเด็กจะมีการคิดคำนึงถึงผลของการกระทำมากขึ้น เด็กมีการคิดทบทวนก่อนตัดสินใจหรือลงมือปฏิบัติ ทบทวนว่าวิธีการใดที่สามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่า การจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กเป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหา (Jalilian and Azimpoor, 2015) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและคุณธรรมของเด็กพบว่า การจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กมีส่วนช่วยในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาให้กับเด็ก

จากการประเมินพัฒนาการทางด้านการคิดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี ผู้ศึกษาพบว่านักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3/5 มีผลการประเมินพัฒนาการตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 10 ด้านการคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ควรได้รับการส่งเสริมเด็กส่วนใหญ่มีปัญหาทางด้านการคิดแก้ปัญหา การตัดสินใจ ไม่สามารถเลือก หรือตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง รวมทั้งการเลือกวิธีการเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา ส่วนใหญ่เลือกวิธีการแก้ปัญหา ตัดสินใจโดยยึดความต้องการของตนเอง ไม่คำนึงถึงความเหมาะสมของแนวทางที่เลือก ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิต การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การเล่นกับผู้อื่น หรือการทำงาน เช่น เมื่อเกิดปัญหาในขณะที่ทำงานร่วมกับผู้อื่น เด็กยังไม่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเองได้ ถามครู เพื่อขอความช่วยเหลือ หรือให้เพื่อนช่วยแก้ปัญหา ครูต้องคอยชี้แนะ ให้เด็กได้คิด ผิดตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาด้วยตัวเอง มีความจำเป็นที่ต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนา พงษ์ศักดิ์ น้อยพยัคฆ์ (Noypayak, 2018) ได้กล่าวว่าการคิดแก้ปัญหาเป็นทักษะที่จำเป็น เด็กเล็กสามารถคิดและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้ และในทางกลับกันหากเด็กไม่ได้รับการฝึกฝนการแก้ปัญหา เด็กจะขาดความมั่นใจ ขาดประสบการณ์ และเมื่อโตขึ้นมีแนวโน้มที่จะคิดแก้ปัญหาได้ช้า

จากความสำคัญของการคิดแก้ปัญหา และปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ผู้ศึกษามีความเห็นสมควรพัฒนาการคิดแก้ปัญหาให้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3/5 เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านการคิดแก้ปัญหาที่พัฒนาขึ้น เพื่อนำไปปรับใช้ในสถานการณ์ที่พบเจอในชีวิตประจำวัน โดยใช้กิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก เพื่อเป็นการพัฒนาทางด้านการคิดแก้ปัญหา และให้เด็กแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนแนวคิดการ



.....
เรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับครู เพื่อน และสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ผู้ศึกษาหวังว่าผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็น
แนวทางในการพัฒนา การคิดแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนว
ปรัชญาสำหรับเด็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กปฐมวัยชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3/5
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 29 คน โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แผนการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก จำนวน 20 แผน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นที่ 1) การแบ่งปันเรื่องราว (Share the Resource) ขั้นที่ 2) การตั้งคำถาม (The Question)
ขั้นที่ 3) การสนทนาแลกเปลี่ยน (The Dialogue) ขั้นที่ 4) การประเมินข้อมูล (The Assessment) และ
ขั้นที่ 5) การสร้างผลงาน (The Project)

2. แบบประเมินการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยจำนวน 3 สถานการณ์ โดยประเมินตามกระบวนการ
แก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระบุปัญหา 2) การค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา 3) การเปรียบเทียบ
และตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหา และ 4) การลงมือแก้ปัญหาและลงข้อสรุป

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก เพื่อพัฒนาการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย
มีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก จาก Williams, 2016
และ Brila Youthprojects, n.d. เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก

2) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก โดยใช้นิทานเป็นสื่อในการดำเนินการ
จัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก คัดเลือกนิทานที่มีเนื้อหากระตุ้นให้เด็กคิด สามารถนำไปสู่การโต้เถียง
เชิงปรัชญาเกิดการสืบสอบ เป็นเรื่องที่สามารถพบได้ในประสบการณ์ประจำวันของเด็ก มีเนื้อเรื่อง
ที่เต็มไปด้วยแนวคิดเชิงปรัชญาได้แก่ การใช้เหตุผล ความรู้ ความจริง ความดี และความงาม จำนวน 10 เรื่อง
เรื่องละ 2 แผน รวมทั้งสิ้น 20 แผน โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กต่อนิทาน 1 เรื่อง
ดังนี้



.....
ตารางที่ 1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กโดยใช้นิทาน

	ขั้นการดำเนินกิจกรรม
แผนที่ 1	ขั้นที่ 1 การแบ่งปันเรื่องราว (Share the Resource) - ครูนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการเล่านิทานให้เด็กฟัง
	ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (The Question) - ครูและเด็กสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหารายละเอียดในนิทาน - เด็กร่วมกันตั้งประเด็นคำถาม ข้อสงสัย หรือสิ่งที่สนใจจากในนิทานที่เด็ก ๆ สนใจ และร่วมกันเลือกประเด็นที่ต้องการนำมาสนทนา
	ขั้นที่ 3 การสนทนาแลกเปลี่ยน (The Dialogue) - ครูแบ่งเด็กออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้สมาชิกภายในกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประเด็นทางปรัชญา จากนั้นให้แต่ละคนวาดภาพเพื่ออธิบายวิธีการในการแก้ปัญหาตามที่ ตนเลือก
แผนที่ 2	ขั้นที่ 4 การประเมินข้อมูล (The Assessment) - แต่ละกลุ่มร่วมเปรียบเทียบคำตอบแนวคิดที่สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นในขั้นที่ 3 และร่วมกันเลือกแนวทางที่ช่วยในการตอบข้อคำถาม ข้อสงสัย หรือแก้ปัญหาสถานการณ์ ตามคำถามเชิงปรัชญาของเด็ก ๆ
	ขั้นที่ 5 การสร้างผลงาน (The Project) - ครูให้เด็กแต่ละกลุ่มได้อธิบายแนวคิดของเด็ก ๆ ผ่านการทำกิจกรรมศิลปะ - ให้เด็กได้อธิบายคำตอบ เกี่ยวกับวิธีการแนวคิดที่ได้จากการสนทนาร่วมกันกับเพื่อน

เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของ Covid – 19 ส่งผลให้มีการประกาศหยุดเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ทำให้การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องมีการปรับลดระยะเวลาในการดำเนินการ ผู้ศึกษาจำเป็นต้องปรับระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเป็นเวลา 5 สัปดาห์ จัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 4 แผน

3) นำแผนการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา มีข้อเสนอแนะ คือ การเลือกนิทาน ควรเลือกที่มีเนื้อหาที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิด ความสงสัยใคร่รู้ ปรับการใช้คำถามที่ช่วยกระตุ้นให้เด็กได้คิด ตั้งคำถาม เพื่อนำมาสู่การสนทนากับเพื่อน การจัดกิจกรรมสร้างชิ้นงานควรจัดกิจกรรมศิลปะที่มีความหลากหลาย และเพิ่มภาคผนวกเนื้อหาของนิทานที่นำมาใช้โดยปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้เหมาะสม

4) นำแผนการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กที่แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของแผน และปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม โดยนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้ค่าสถิติเฉลี่ยเพื่อดูความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งได้ค่าเฉลี่ยของแผนการจัดกิจกรรม เท่ากับ 4.37 ซึ่งอยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน โดยมีข้อเสนอแนะ คือ การปรับจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ไปในทิศทาง



.....
เดียวกัน และแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ของกระบวนการคิดแก้ปัญหา ปรับขั้นตอนการสอน และการตั้งคำถามใน
บางกิจกรรมให้ชัดเจน เขียนวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำกิจกรรมให้ครบถ้วน และการประเมินผลควรระบุเครื่องมือ
เกณฑ์ในการประเมินให้ชัดเจน

2. การสร้างแบบประเมินการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคิดแก้ปัญหา ของ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (Susarot,
2013) เกตุมณี เหมรา (Hemra, 2015) และ Talkplus, 2020 เพื่อนำไปปรับใช้ในการสร้างแบบประเมิน
การคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย กำหนดขั้นตอน และพฤติกรรมของการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย

2) สร้างแบบประเมินการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย สถานการณ์ละ 8 ข้อ ตามกระบวนการขั้นตอน
การแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การระบุปัญหา

ข้อที่ 1 บอกรายละเอียดของเหตุการณ์ได้

ข้อที่ 2 บอกเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาได้

ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา

ข้อที่ 3 นำความรู้เดิมของตนเองมาใช้ในการแก้ปัญหา สถานการณ์

ข้อที่ 4 นำความรู้ใหม่ที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาได้หลากหลาย

ขั้นตอนที่ 3 การเปรียบเทียบและตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหา

ข้อที่ 5 สามารถเปรียบเทียบแนวทางในการแก้ปัญหาแต่ละวิธีการได้

ข้อที่ 6 สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมในการนำมาใช้แก้ปัญหาได้

ขั้นตอนที่ 4 การลงมือแก้ปัญหาและลงข้อสรุป

ข้อที่ 7 สามารถวางแผน และลงมือแก้ปัญหาตามแนวทางที่เลือกได้

ข้อที่ 8 สามารถบอกประโยชน์ ข้อดี ข้อปรับปรุงของแนวทางที่เลือกได้อย่างมีเหตุผล

สถานการณ์ที่นำมาใช้ในการประเมินเป็นสถานการณ์ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับแผนการจัดกิจกรรม
ตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก เป็นสถานการณ์ที่ใกล้ตัว สอดคล้องกับประสบการณ์และชีวิตประจำวันของเด็ก
ซึ่งประกอบไปด้วย 3 สถานการณ์ แต่ละสถานการณ์ครอบคลุมการประเมินตามขั้นตอนกระบวนการแก้ปัญหา
ทั้ง 4 ขั้น โดยประกอบด้วย

สถานการณ์ที่ 1 แพ้กระเป๋ไปเที่ยวทะเลกันเถอะ

สถานการณ์ที่ 2 ทำอย่างไรดี เมื่อคนแปลกหน้าให้ของเล่น

สถานการณ์ที่ 3 ใช้นานพาทะแบบไหนดีนะ

โดยแบบประเมินการคิดแก้ปัญหามีระดับการประเมิน 3 ระดับ คือ 0 1 และ 2

3) นำแบบประเมินการคิดแก้ปัญหาที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา มีข้อเสนอแนะ คือ ปรับแบบ
ประเมินให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติตามการตัดสินใจของเด็กการเลือกสถานการณ์ที่นำมาใช้ควรเป็นสถานการณ์ใกล้ตัว
และสอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ปรับคำถามให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้
เหมาะสม



4) นำแบบประเมินการคิดแก้ปัญหาที่แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง และความสอดคล้องของข้อคำถามกับองค์ประกอบของกระบวนการแก้ปัญหา (IOC : Index of Item Objective Congruence) และนำผลที่ได้มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 – 1.00 และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน โดยมีข้อเสนอแนะ คือ ควรปรับประโยคในการใช้ภาษาเพื่อให้เข้าใจง่าย ปรับคำถามให้มีความเจาะจงมากขึ้น ทบทวนข้อคำถามให้มุ่งถึงสิ่งที่ต้องการประเมิน และเพิ่มระยะเวลาที่ใช้ในการประเมินเป็น 15 นาทีเนื่องจากมีขั้นตอนที่เด็กต้องปฏิบัติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ประเมินการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย (Pretest) เป็นเวลา 1 สัปดาห์
2. ดำเนินการทดลองตามแผนการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน รวมทั้งสิ้น 20 แผน ในช่วงเวลา 9.00 – 9.40 น. วันละ 40 นาที โดยมีนิทานเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 2 เรื่อง ดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 นิทานเรื่อง นิทานแมว 11 ตัว กับยักษ์อุฮือฮะ	ผู้แต่ง : โนโบ บาบะรุ
นิทานเรื่อง ก๊อก ก๊อก ขอค้างคืนหนึ่งนะ	ผู้แต่ง : ทัน โคอิเดะ
สัปดาห์ที่ 2 นิทานเรื่อง ความลับของอลัน	ผู้แต่ง : จาร์วิส
นิทานเรื่อง กูจิ กูจิ	ผู้แต่ง : เฉิน จื้อหยวน
สัปดาห์ที่ 3 นิทานเรื่อง หัวผักกาดยักษ์	ผู้แต่ง : อเล็กเซ ตอลสตอย
นิทานเรื่อง กางเกงของหมึกยักษ์	ผู้แต่ง : ซูซี ซีเนียร์
สัปดาห์ที่ 4 นิทานเรื่อง นายอำเภอพันหลอ	ผู้แต่ง : เควนติน เกรบาน
นิทานเรื่อง ลูกแกะสามตัว	ผู้แต่ง : อาแล็กซ กาดาลา
สัปดาห์ที่ 5 นิทานเรื่อง พระราชาผู้สั่งห้ามความมืด	ผู้แต่ง : เอมีลี ฮาเวิร์ท - บูท
นิทานเรื่อง ฝูงจ๋ายตลาดของคุณแม่	ผู้แต่ง : โรเบอโต้ เดวิด

3. ในระหว่างการทดลอง ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ตามกระบวนการ 4 ขั้นตอน ลงในแบบบันทึกหลังแผนการจัดกิจกรรมแต่ละแผน ทุกครั้งหลังจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก

4. ประเมินการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย หลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบประเมินชุดเดิมเป็นเวลา 1 สัปดาห์ นำคะแนนที่ได้จากการประเมินการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมไปวิเคราะห์ข้อมูล



การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำคะแนนที่ได้จากการประเมินการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังทดลองมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบประเมินการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการทดลอง
3. การวิเคราะห์เนื้อหาจากการบันทึกหลังแผนการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กในแต่ละแผน

ผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้สามารถสรุปผลการศึกษาได้ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก

ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กมีพฤติกรรมการคิดแก้ปัญหาสูงขึ้น ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก

(N= 29)

	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)
ก่อนการจัดกิจกรรม	48	25.72	6.61
หลังการจัดกิจกรรม	48	43.17	3.78

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยโดยภาพรวมก่อนได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.72 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.61 และค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 43.17 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.78 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยโดยภาพรวม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กมาเปรียบเทียบกันพบว่า คะแนนเฉลี่ยการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนการจัดกิจกรรมมีค่าเท่ากับ 6.61 มีการกระจายตัวของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนอยู่มาก และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังการจัดกิจกรรม มีค่าเท่ากับ 3.78 เด็กมีคะแนนหลังการจัดกิจกรรมที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น



.....
ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยรายด้าน ก่อนและหลังการจัด
กิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก

(N = 29)

การคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย	กลุ่มการทดลอง	ค่าเฉลี่ย (μ)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)
การระบุปัญหา	ก่อนการทดลอง	6.72	2.44
	หลังการทดลอง	10.83	1.49
การค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา	ก่อนการทดลอง	7.45	2.16
	หลังการทดลอง	10.83	0.97
การเปรียบเทียบ และตัดสินใจเลือก แนวทางแก้ปัญหา	ก่อนการทดลอง	5.14	2.25
	หลังการทดลอง	10.17	1.49
การลงมือแก้ปัญหา และลงข้อสรุป	ก่อนการทดลอง	6.48	2.35
	หลังการทดลอง	11.34	0.77

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยมีการคิดแก้ปัญหาที่สูงขึ้น หลังได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก โดยขึ้นการลงมือแก้ปัญหาและลงข้อสรุป ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.35 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77 มีคะแนนหลังการทดลองเพิ่มมากที่สุด รองลงมาคือ ขึ้นการค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.45 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.16 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.97 ขึ้นการระบุปัญหา ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย 6.72 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.44 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.49 ขึ้นการเปรียบเทียบและตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหา ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.25 และหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.49

ตอนที่ 2 ผลการบันทึกหลังการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กที่มีต่อการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย

ผลการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กในครั้งนี้ เด็กปฐมวัยแสดงออกถึงพฤติกรรมการคิดแก้ปัญหาตามกระบวนการคิดแก้ปัญหา 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การระบุปัญหา

จากการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก ในขั้นที่ 1 แบ่งปันเรื่องราว (Share the Resource) เป็นการใช้นิทานเป็นสื่อที่กระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กได้เกิดกระบวนการคิด และตั้งคำถามที่นำไปสู่ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม (The Question) ครูทำการสนทนาเนื้อหาในนิทานร่วมกับเด็ก จากนั้นให้เด็กตั้งคำถามเกี่ยวกับ



.....
ปัญหา ข้อสงสัยที่เกิดขึ้นในนิทาน และร่วมกันเลือกหัวข้อ หรือเรื่องราวที่ต้องการค้นหาคำตอบ และสนทนาพูดคุย เพื่อหาสาเหตุของปัญหา การจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กใน 2 ขั้นตอนนี้ช่วยให้เด็กได้พัฒนาในเรื่องของการระบุปัญหา การบอกรายละเอียดของเรื่องราวในนิทาน และหาสาเหตุของปัญหา ซึ่งนำมาสู่กระบวนการสืบสอบ คิดแก้ปัญหาและหาคำตอบ ในช่วงสัปดาห์แรก เด็กส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เมื่อครูถามเกี่ยวกับเนื้อหาเรื่องราวในนิทาน เด็กแสดงพฤติกรรมนิ่งเฉย ไม่มีส่วนร่วมในการตอบคำถาม ครูมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เด็กแสดงความคิด ความสนใจ มีการเปิดหนังสือนิทานควบคู่ไปด้วยเพื่อให้เด็กได้ทบทวน และลำดับเนื้อหาในนิทานจากภาพ และเมื่อให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน เช่น พฤติกรรมของตัวละคร หรือให้เด็กลองหาสาเหตุของปัญหา ตั้งคำถามข้อสงสัย พบว่า เด็กยังไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น คำตอบของเด็กมีลักษณะคล้ายกัน ในช่วงสัปดาห์ที่ 3 เด็กมีความเข้าใจในการทำกิจกรรมมากขึ้น กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น จดจำเรื่องราวเนื้อหาในนิทานได้ดี บอกรายละเอียดของเหตุการณ์ ลำดับขั้นตอนได้ สามารถพูดคุยตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทานที่ครูถาม และสามารถสนทนาบอกข้อสงสัย สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องได้ตามความคิดของตนเอง และในช่วงท้ายของการจัดกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 4 - 5 เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น สามารถสนทนาโต้ตอบ แสดงความคิดเห็นบอกรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทานได้ดีขึ้น มีความเข้าใจในคำถาม กล้าที่จะตอบคำถาม และหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงประเด็น มีส่วนร่วมในการตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องที่ครูนำมาเล่าได้ดีขึ้น เช่น กลางวันกลางคืนเกิดขึ้นได้อย่างไร ถ้าไม่มีกลางวันจะเป็นอย่างไร

2. การค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหา

จากการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก ในขั้นที่ 3 การสนทนาแลกเปลี่ยน (The Dialogue) หลังจากที่เด็กบอกรายละเอียดของเหตุการณ์ และระบุปัญหาแล้ว ในขั้นนี้เด็กได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาของตนเองและผู้อื่น เด็กได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง นำประสบการณ์เดิมของตนเองมาใช้ในการแก้ปัญหา และรับฟังแนวคิดวิธีการที่แตกต่างกันของเพื่อน จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กในสัปดาห์ที่ 1 พบว่า เด็กไม่แสดงความคิดเห็น หรือแนวทางตามความคิดของตนเอง บางส่วนนั่งเงียบ และตอบตามเพื่อน หรือตอบคล้ายกับของเพื่อน ยกตัวอย่างเช่น เพื่อนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างบ้านเพื่อพักในตอนกลางวัน เด็กในกลุ่มตอบโดยใช้แนวทาง และเหตุผลเดียวกัน และไม่สนใจฟังแนวทางวิธีการความคิดเห็นของเพื่อน ต่อมาในช่วงสัปดาห์ที่ 2 - 3 พบว่า เด็กมีพฤติกรรมการค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้ดีมากขึ้น เริ่มแสดงความคิดเห็น แนวทางมีความหลากหลาย แต่ละคนมีความคิดที่แตกต่างกันออกไป นำความรู้หรือประสบการณ์เดิมของตนเองมาใช้ในการแก้ปัญหา ยกตัวอย่างเช่น มีเด็กกล่าวว่าถ้าจะทำทางเกวให้หมียักษ์ควรใส่ยางยืด หากหมียักษ์ตัวใหญ่ขึ้นจะได้ไม่ต้องซื้อใหม่ สนใจฟังแนวทางและวิธีการของเพื่อนมากขึ้น และในช่วงท้ายของ การจัดกิจกรรมเด็กมีการค้นหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด มีความสนใจในการทำกิจกรรม และสนุกกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน มีแนวคิดใหม่ ๆ ที่น่าสนใจ และสร้างสรรค์ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นในแนวคิดของเพื่อนที่ตนเองเห็นด้วย



3. การเปรียบเทียบและตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหา

จากการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กในขั้นที่ 4 การประเมินข้อมูล (The Assessment) หลังจากที่เด็กได้มีการรับฟังข้อมูล แนวทางในการแก้ปัญหาของตนเองและเพื่อน ๆ ในขั้นที่ 3 มาแล้วนั้น ในขั้นที่ 4 เด็กต้องทำการเปรียบเทียบแนวทางของเพื่อนแต่ละคน และทำการเลือกแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา ในช่วงแรกแนวทางของเด็กยังไม่มีหลากหลาย ทำให้ในขั้นนี้เด็กมีแนวทางให้เปรียบเทียบที่ค่อนข้างน้อย ครูต้องกระตุ้น และส่งเสริมให้เด็กได้ทำการเปรียบเทียบ ข้อดี ข้อเสีย เด็กไม่สามารถแสดงความคิดเห็นเปรียบเทียบแนวทางได้ดีนัก แต่สามารถเปรียบเทียบลักษณะนิสัย พฤติกรรมของตัวละครในนิทานได้ การตัดสินใจเลือกแนวทางเด็กจะเป็นลักษณะตามเพื่อน และแนวทางที่เลือกส่วนใหญ่ใช้จินตนาการตามใจตนเอง เช่น เลือกให้คุณยายแกรนด์นีบินมาช่วย ในช่วงสัปดาห์ที่ 2 - 3 เด็กเริ่มมีความเข้าใจในการทำกิจกรรมมากขึ้น เปรียบเทียบแนวทางต่าง ๆ บอกข้อดี ข้อจำกัดได้ แต่ไม่สนใจรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน เมื่อถึงขั้นตอนของการเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาพบว่า บางคนที่ยึดแนวคิดของตนเอง และมีการทะเลาะถกเถียงกัน เนื่องจากต้องการเลือกแนวทางของตนเอง ในช่วงสัปดาห์ที่ 4 - 5 เด็กเข้าใจการทำกิจกรรมมากขึ้น มีความสามัคคีกับเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ช่วยกันแสดงความคิดเห็น เปรียบเทียบแนวทางต่าง ๆ พิจารณาข้อดี ข้อเสีย ความสมเหตุสมผลของแต่ละแนวทาง สามารถเลือกแนวทางที่เห็นว่าเหมาะสม ร่วมกันคิดและนำแนวทางหลาย ๆ วิธีมาปรับเปลี่ยนเพิ่มเติม เพื่อให้การแก้ปัญหายิ่งขึ้น และแสดงเหตุผลที่เลือกแนวทางนั้น ๆ ได้สมเหตุสมผลมากขึ้น

4. การลงมือแก้ปัญหา และลงข้อสรุป

จากการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กในขั้นที่ 5 การสร้างผลงาน (The Project) เป็นขั้นตอนที่让孩子ได้วางแผนแนวทาง และลงมือแก้ปัญหาผ่านการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ และทบทวนแนวทางในการแก้ปัญหา ถึงข้อดี ข้อเสีย ของแนวทางที่เลือก ในการจัดกิจกรรมในช่วงสองสัปดาห์แรก พบว่าเด็กยังไม่มีวางแผนในการทำกิจกรรม ครูต้องให้แต่ละกลุ่มวางแผนการดำเนินงาน และการปฏิบัติกิจกรรมเด็กยังคงต่างคนต่างทำและแก้ปัญหาด้วยวิธีการอื่นที่ไม่ได้ตกลงกันไว้ เช่น บั่นสไปเดอร์แมน หรือจากที่เลือกจะให้สัตว์ป็นขึ้นไปบนต้นไม้ เด็กบางคนสร้างบ้าน และเมื่อให้สะท้อนเกี่ยวกับแนวทางจากการปฏิบัติเด็กไม่มีความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น คำตอบข้อดี ข้อควรปรับปรุงของแนวทางคล้ายกับของเพื่อน ในช่วงสัปดาห์ที่ 3 - 4 พบว่า เด็กมีการพูดคุยวางแผนแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกัน และแบ่งหน้าที่ในการทำงาน สร้างผลงานตามแนวทางที่ตนเองเลือก และอธิบายข้อดี ข้อควรปรับปรุงที่พบจากการทำกิจกรรมได้ดีขึ้น เช่น เด็กเลือกวิธีการสร้างบ้าน ถ้าสร้างบ้านจริง ๆ จะต้องใช้เวลานาน ควรเปลี่ยนเป็นไปหลบตามบ้าน หรือหาฟางมาสร้างบ้านแทน และในสัปดาห์สุดท้ายของการจัดกิจกรรม เด็กมีความสามัคคีในการทำกิจกรรม มีการวางแผน เพิ่มเติมรายละเอียดของแนวทาง และร่วมมือกันทำงานผ่านกิจกรรมได้สอดคล้องกับแนวทางที่เลือก มีการปรับปรุงแก้ไขแนวทางเพิ่มเติม เช่น กลุ่มที่เลือกแก้ปัญหาหุงขาดด้วยการติดสก็อตเทปพบว่าเมื่อลองไปใส่ของหนัก ปรากฏว่าหุงขาด จึงปรับเปลี่ยนวิธีการเป็นการเย็บ แสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถสะท้อนข้อควรปรับปรุงของแนวทางที่เลือกได้



สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสรุปได้ว่า คะแนนเฉลี่ยการพัฒนาการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม
2. เมื่อศึกษาพฤติกรรมการแก้ปัญหาของเด็กพบว่าเด็กมีพฤติกรรมการแก้ปัญหาที่พัฒนาขึ้น พบว่าเด็กมีความเข้าใจในปัญหา และหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นได้ รวมทั้งการหาแนวทางในการแก้ปัญหามีความหลากหลาย และสร้างสรรค์ และสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางที่เหมาะสมแก่การนำมาใช้ในการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับบริบท และสามารถสะท้อนเกี่ยวกับผลของแนวคิดจากการทำกิจกรรมได้

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กที่มีต่อการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษามีประเด็นการอภิปรายดังนี้

1. จากผลการศึกษาที่ได้จากการทดลองจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก เพื่อพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาพบว่า กระบวนการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กสามารถส่งเสริมทักษะการคิดแก้ปัญหาให้กับเด็กปฐมวัยได้ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาพบว่าก่อนการทำกิจกรรม มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.61 เมื่อศึกษาจากคะแนนการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยภาพรวมพบว่า คะแนนของเด็กมีความแตกต่างกันมาก ต่ำสุด คือ 9 คะแนน และสูงสุด คือ 36 ซึ่งถือว่ามีความแตกต่างของคะแนนมาก เนื่องจากในชั้นเรียนของผู้ศึกษาประกอบไปด้วยเด็กที่มีความสามารถและพัฒนาการที่หลากหลาย มีเด็กที่มีพัฒนาการและความพร้อมในการเรียนรู้ และกลุ่มที่ยังต้องได้รับการกระตุ้น ส่งเสริม หลังการจัดกิจกรรมพบว่าคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าลดลง คือ 3.78 และเด็กสามารถพัฒนาตนเองมีคะแนนหลังการจัดกิจกรรมที่เพิ่มมากขึ้น มีคะแนนใกล้เคียงกัน อยู่ในระดับ 33 – 48 คะแนน และจากผลคะแนนการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก พบว่า เด็กที่มีคะแนนผลการคิดแก้ปัญหาลดในช่วงก่อนการจัดกิจกรรม มีคะแนนหลังการจัดกิจกรรมที่เพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับก่อนเรียน และจากการสังเกตพฤติกรรมขณะทำกิจกรรม เด็กมีพฤติกรรมการคิดแก้ปัญหาที่พัฒนาขึ้นเด็กสามารถที่จะหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น และคิดหาแนวทางเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาได้หลากหลาย เพื่อนำมาเปรียบเทียบ และเลือกแนวทางที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถที่จะสะท้อนถึงแนวทาง วิธีการที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้ผู้อื่นรับรู้ได้

2. การจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการคิดแก้ปัญหาในเด็กผ่านการจัดกิจกรรมพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีมุมมองที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น และให้เด็กได้เกิดการรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น (Regan, 2019) เด็กมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น ได้แบ่งปันประสบการณ์และความคิดใหม่ ๆ ร่วมกันกับเพื่อน เพื่อช่วยกันแก้ปัญหา และหาคำตอบผ่านการพูดคุยสนทนา การที่เด็กได้ระดมความคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันนั้นช่วยให้เด็กได้รับข้อมูลและแนวทางที่หลากหลาย และมีการเปรียบเทียบแนวคิดของตนเองและแนวคิดของเพื่อน เพื่อหาแนวทางวิธีการที่ดีและเหมาะสมในการใช้ตอบข้อสงสัย และใช้ในการแก้ปัญหา การที่เด็กได้แลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนยังช่วยเป็นการส่งเสริมทักษะทางภาษา เด็กได้ฝึกใช้ภาษาในการพูดคุย สนทนากับเพื่อน และได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ ร่วมกัน



.....
เด็กได้คิดเรียบเรียงคำพูดเพื่อใช้ในการสื่อสารร่วมกับผู้อื่น และการสนทนาสื่อสารมีส่วนช่วยให้เด็กได้เกิดการสื่อสารความคิด แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Vygotsky and Piaget (Morrison, 2014) as cited in ชลาธิป สมานิติ (Samahito, 2017: 152 – 153) ที่ได้กล่าวว่าการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และบุคคลต่าง ๆ ล้วนส่งผลต่อการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็ก และ Vygotsky เชื่อว่าภาษาเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนากระบวนการคิด พัฒนาทักษะทางสติปัญญาให้กับเด็ก การที่เด็กได้พูด ได้แสดงความคิดเห็น จึงเป็นการให้เด็กได้อธิบายความคิดของตนเองและถ่ายทอดให้ผู้อื่นรับรู้

3. กิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้คิด ใช้เหตุผล เพื่อสร้างแนวคิด และวิธีการในการแก้ปัญหา ตอบข้อสงสัย และคัดเลือกแนวทางที่เหมาะสมเพื่อตอบข้อคำถาม แก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ (Teeranurak, 2001) ที่ได้กล่าวว่า การสนทนาที่มีเหตุผลช่วยให้เด็กสามารถอธิบาย ได้แย้ง สร้างข้อสรุปของตนเอง สามารถคิดอย่างมีเหตุผล และมีการคิดที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น การเปิดโอกาสให้เด็กได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับกลุ่มเพื่อน มีส่วนช่วยในการส่งเสริมให้เด็กเป็นคนคิด โดยใช้เหตุผลเพื่อมาสนทนา หรือหาข้อโต้แย้งร่วมกับผู้อื่นในแนวทางที่เราไม่เห็นด้วย และ (Keith, et.al, 2020: 20) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า กิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก ใช้ประโยชน์จากความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของเด็ก ในการสนทนาเชิงปรัชญา อภิปรายคำถามที่มีตอบที่หลากหลาย ในมุมมองที่แตกต่าง ผ่านการอธิบายและให้เหตุผล เด็กได้พัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลของตนเอง ได้แย้งในความคิดที่เราไม่เห็นด้วยโดยใช้เหตุผลและผล

4. การจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก เลือกใช้นิทานเป็นสื่อในการจัดกิจกรรม แสดงความคิดเห็น ส่งเสริมความสงสัยใคร่รู้ โดยเลือกนิทานที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดความสงสัย อยากค้นหาคำตอบในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความจริง ความดี การมีเหตุผล และความงาม ที่เกิดขึ้นในนิทานมีเรื่องราว ประเด็นที่สามารถโต้แย้งได้ และเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวันของเด็ก และให้เด็กได้ร่วมกันหาคำตอบ แสดงความคิดเห็น ซึ่ง (Philosophy for Children New Zealand, 2020) ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ในนิทาน หรือนิยายที่เล่าให้เด็กฟัง เป็นการเพิ่มขึ้นตอนกระบวนการในการสืบเสาะ การค้นหาคำตอบ ข้อสงสัย เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน และการใช้สื่อนิทานจะไม่สามารถช่วยส่งเสริมความสามารถในการคิดให้กับเด็กได้เลย หากปราศจากการใช้คำถาม เพื่อกระตุ้น และคอยส่งเสริมให้เด็กคิด โดยต้องไม่เป็นการกดดัน หรือทำให้เด็กเกิดความรู้สึกไม่ดีในการคิด ซึ่งเลือกใช้คำถามที่ดีและเหมาะสม จะช่วยก่อให้เกิดการคิดใช้เหตุผล และความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ และก่อให้เกิดความรู้ต่าง ๆ และนอกจากนี้การใช้ นิทานเป็นตัวนำในการจัดกิจกรรมมีข้อดี คือ ช่วยพัฒนาทักษะด้านอารมณ์ทำให้เด็กเกิดความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลินในการฟังนิทาน อยากแสดงความคิดเห็น หาคำตอบในเรื่องที่สงสัย และเป็นการเตรียมจิตใจให้พร้อมต่อการเรียนรู้ในขั้นต่อไป (Brazier, 2019)

5. จากการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กในช่วงแรกครูมีบทบาทในการกระตุ้น และส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามแนวคิด Scaffolding ของ (Vygotsky, 1978) as cited in ชัยวัฒน์ บวรวัฒนเศรษฐ์ (Bowornwattanasert, 2016) ที่ครูช่วยกระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กเกิดกระบวนการคิดแก้ปัญหา เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น รับฟังความคิดเห็น และมีส่วนในการเปรียบเทียบแนวคิดวิธีการของเพื่อน ร่วมแสดงความคิดเห็น



.....
และตั้งคำถาม เนื่องจากในช่วงแรกเด็กยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการสนทนา อาจเกิดจากการไม่กล้าแสดงความคิดเห็น หรือกลัวว่าคำตอบนั้นจะถูกต้อหรือไม่ เพราะเด็กต้องคิดหาคำตอบเอง ได้เลือกหัวข้อในการสนทนาที่สนใจจากในนิทาน ในขณะที่การเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ ครูเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม เด็กเป็นผู้ปฏิบัติตาม ดังนั้นในการจัดกิจกรรมในช่วงแรกครูต้องถาม ตั้งข้อสงสัยให้กับเด็ก ส่งเสริม และแสดงความชื่นชม เสริมแรงทางบวกเมื่อเด็กแสดงความคิดเห็น แต่เมื่อเด็กมีความคุ้นชินกับการทำกิจกรรมมากขึ้น พบว่าเด็กกล้าแสดงออกในการใช้ความคิดการแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อน และกล้าที่จะคิดในมุมมองที่แตกต่าง และมีความสุขที่ได้ทำกิจกรรม เด็กที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออกเริ่มที่จะแสดงความคิดเห็นมากขึ้น และคิดเพื่อหาเหตุผลของตนเองมาพูดคุยกับเพื่อน รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Learning by Doing) และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เนื่องจากกระบวนการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก ทำให้เด็กได้ตอบข้อสงสัย หาคำตอบผ่านการสนทนาพูดคุยหาแนวทางและลงมือปฏิบัติ เด็กได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับการแนวทางที่เลือก เห็นข้อดี ข้อควรปรับปรุงของแนวทางที่เลือก และเกิดเป็นความรู้ใหม่ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน หรือเป็นฐานความรู้เพื่อต่อยอดการเรียนรู้ให้กับเด็กได้ สอดคล้องกับ Brila Youthprojects, n.d. ที่ได้กล่าวว่ากิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กเป็นกิจกรรมที่นำเด็กที่มีความคิดหลากหลาย มาสนทนาแลกเปลี่ยนแนวคิดกัน มีการเรียนรู้และยอมรับในความคิดของผู้อื่น และความคิดที่ไม่สมเหตุสมผลของตนเอง แก้ไขข้อผิดพลาดและปรับเปลี่ยนแนวคิด

6. ในการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กในครั้งนี้ สิ่งที่เราไม่สามารถที่จะคาดเดา จากเด็กได้ คือ คำตอบ โดยเฉพาะในช่วงหลังการทดลองเด็กแต่ละคนมีแนวความคิดที่หลากหลายเป็นของตัวเอง และมีความคิดสร้างสรรค์ในการเลือกวิธีการ และสร้างผลงาน การเลือกวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย และสนุกกับการสร้างสรรค์ผลงานตามวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มตนเอง และพัฒนาต่อเติมแนวคิดเมื่อได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Brazier, 2019 ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กมีส่วนช่วยส่งเสริมเรื่องของอารมณ์ และทักษะการคิด กิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กเป็นการฝึกให้เด็กได้ใช้ทั้งจินตนาการ และการใช้เหตุผล ผ่านการทำกิจกรรม เช่น การสำรวจสืบค้นข้อมูล การตั้งสมมติฐาน เพื่อหาข้อค้นพบ หรือแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ จากการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กถือได้ว่าเป็นการให้เด็กได้ใช้จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ในการคิด และลงมือทำสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

ผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน และองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กที่มีต่อการคิดแก้ปัญหาในเด็กปฐมวัย โดยให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้เด็กมีความเข้าใจในปัญหา รายละเอียดของเหตุการณ์ สาเหตุ มีการรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาพิจารณาเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา และเปรียบเทียบข้อมูลต่าง ๆ ที่ศึกษา เพื่อเลือกข้อมูลที่ช่วยแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งทำให้เด็กเกิดองค์ความรู้ และส่งผลต่อพฤติกรรมความคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยต่อไป



ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

1. ในขั้นตอนของการเล่นิทาน อาจปรับเปลี่ยนวิธีการเล่า การนำเสนอให้มีความหลากหลาย เช่น เล่นิทานประกอบหุ่นมือ เล่นิทานประกอบฉาก หรือเล่นิทานไปด้วยวาดภาพไปด้วย เป็นต้น
2. สถานการณ์ที่นำมาใช้อาจจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้
3. ในการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็กในขั้นตอนของการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อาจจัดให้เด็กได้มีการสืบค้นข้อมูลในบางเรื่องที่สามารถเปิดโอกาสให้เด็กได้สืบค้น เช่น เรื่องการสร้างที่พักอาศัย การสร้างที่หลบภัย เป็นต้น เพื่อให้เด็กได้รับข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในชั้นเรียน
4. ในการสรุปแนวคิดหรือวิธีการของตนเองอาจปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้มีความหลากหลายไม่จำเป็นจะต้องให้เด็กวาดภาพเพื่อสะท้อนแนวคิดทุกครั้ง ผู้สอนอาจหากิจกรรมอื่นให้เด็กได้ทำเพื่อสะท้อนแนวคิดของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาลงมือของการจัดกิจกรรมตามแนวปรัชญาสำหรับเด็ก ที่มีผลต่อการพัฒนาทักษะในด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น การคิดริเริ่ม การทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาลงมือของการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การจัดกิจกรรมโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้ศิลปะ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ที่มีผลต่อทักษะการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เป็นต้น

References

- Amornchiwin, B. (2011). **Thinking School**. Bangkok: Parbpim Printing. (in Thai)
- Bowornwattanasert, C. (2016). “ Instructional Strategies Based on Scaffolding Theory”. **Journal of Praewa Kalasin Kalasin University** 3(2): 154 – 179. (in Thai)
- Brazier, P. (2019). **Benefits of P4C**. [Online]. Retrieved September 10, 2020, from <https://p4c.com/about-p4c/benefits-of-p4c>.
- Brila Youthprojects. (n.d). **P4C Inquiry Steps**. [Online]. Retrieved November 1, 2020, from <http://brila.org/p4c.html>.
- Carson, J. (2007). “A Problem with Problem Solving: Teaching Thinking without Teaching Knowledge”. **The Mathematics Educator** 17(20): 7 – 14.
- Dyah, D. A. and Setiawati, A. F. (2019). “The Problem Solving Skills in Kindergarten Student Based on The Stages of Problem Solving”. **Journal Pendidikan Anak Usia Dini** 3(1): 274 – 282.



-
- Gorard, S., et al. (2015). **Philosophy for Children Evaluation Report and Executive**. [Online]. Retrieved October 10, 2020, from http://teachingphilosophy-fisp.org/images/philosophy-in-the-world/Philosophy_for_Children.pdf.
- Hemra, K. (2015). **STEM Education Activity Provision on Good Products in Roi Et to Develop Problem-solving Ability in Young Children**. Master of Education Thesis Program in Early Childhood Education Faculty of Education Kasetsart University. (in Thai)
- Ismail, N., et. al. (2019). “The Effect of Maternal Scaffolding on Problem Solving Skills during Early Childhood”. **The Journal of Behavioral Science** 14(3): 76 – 89.
- Izzaty, R. E. (2010). “Pemecahan Masalah Sosial Sebagai Faktor Dalam Pendidikan Karakter Anak Usia Dini”. **Journal Psikologi** 6(2): 156 – 170.
- Jalilian, S. and Azimpoor, E. (2015). **Effecasy of Philosophy for Children Program (P4C) on The Problem Solving Abilities and Moral Judgment of Students**. [Online]. Retrieved January 13, 2020, from <http://erj.khu.ac.ir/article-1-129-en.html>.
- Keith, J., et al. (2020). “Philosophy for Children”. **Educational Practices Series 3 2**. [Online]. Retrieved September 15, 2020, from http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/resources/32_philosophy_for_children_web.
- Noypayak, N. (2018). **8 Skills Adult and Children Need to Be for Future**. [Online]. Retrieved July 29, 2021, from <https://siamchamnankit.co.th/8-%E0%B8%97%E0%B8%B1%>.
- Philosophy for Children New Zealand. (2020). **About P4C**. [Online]. Retrieved September 24, 2020, from <http://www.p4c.org.nz/about>.
- Rahman, M. (2019). “21st Century Skill Problem Solving: Defining The Concept”. **Asian Journal of Interdisciplinary Research** 2(1): 64 – 74.
- Regan, P. (2019). **Thinking Time – The Philosophy for Children Approach**. [Online]. Retrieved February 10, 2021, from <https://cns.ie/thinking-time-resources/>.
- Roungariratta, K. (2015). **Support Thai Children have Thinking and Problem Solving. The Way of Learning New Era’s Thai Children**. [Online]. Retrieved April 13, 2021, from <https://www.thaihealth.or.th/Content/29355>. (in Thai)
- Samahito, C. (2017). **Development and Learning in Young Children Course Code 01155531**. Bangkok: Kasetsart University. (in Thai)
- Sinthaphanon, S. et.al. (2012). **Develop Thinking with Educational Reforms**. Bangkok: 9119 Technic Printing. (in Thai)
- Sittisamarn, S. (2020). **Where is Problem Solving Skill in Early Children**. [Online]. Retrieved February 3, 2020, from <https://mgronline.com/qol/detail/96200000798423>. (in Thai)



-
- Susaorat, P. (2013). **Development of Thinking New Rewrite**. 5th ed. Bangkok: 9119 Technic Printing. (in Thai)
- Talkplus. (2020). **Problem Solving**. [Online]. Retrieved September 10, 2020, from https://www.talkplus.org.uk/downloads_folder/Problem_Solving.pdf.
- Teeranurak, P. (2001). **Effects of Using Instructional Process Based on Community of Philosophical Inquiry Approach on Thinking Skills of First Graders**. Doctor of Philosophy Thesis Program in Curriculum and Instruction Program Faculty of Education Chulalongkorn University. (in Thai)
- The Royal College Pediatricians of Thailand. (2017) . **A Guide for Parents to Disseminate Knowledge of Child Care and Development**. [Online]. Retrieved September 30, 2020, from <http://www.thaipediatrics.org/Media/media-20171010123052.pdf>. (in Thai)
- Williams, S. (2016). **P4C: What, Why and How?**. [Online]. Retrieved September 24, 2020, from <https://p4c.com/wp-content/uploads/2016/07/Philosophy-for-Children-how-to-4.pdf>.